Lietas arhīva Nr. AA43-0266-24/19
ECLI:LV:ADAT:2024:0430.A420131322.24.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024.gada 30.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Karina Krastiņa, tiesneši Agris Dreimanis un Una Mihailova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts policijas amatpersonu faktiskās rīcības, 2021.gada 25.maijā aizkavējot /pers. A/ apstākļu noskaidrošanai resoriskās pārbaudes ietvaros, atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību un Valsts policijas pretapelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 31.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2021.gada 25.maijā, izmantojot AS "Pasažieru vilciens" pakalpojumu, pārvietojās ar vilcienu /maršruts A-B/ bez derīga braukšanas dokumenta. Pieteicējs atteicās uzrādīt vilciena konduktoram derīgu braukšanas biļeti, kā arī atteicās iegādāties jaunu derīgu braukšanas dokumentu. Lai noskaidrotu pieteicēja identitāti un piemērotu līgumsodu, pieteicējam tika atļauts braukt līdz Rīgas Centrālajai stacijai, kur konduktors izsauca SIA "LDZ apsardze" apsargus. Sakarā ar to, ka pieteicējs atteicās arī SIA "LDZ apsardze" darbiniekiem nosaukt savus personas datus un atteicās sadarboties, apsardzes darbinieki pielietoja speclīdzekļus – roku dzelžus –, par ko tika sastādīts aizturēšanas protokols, un izsauca Valsts policiju.

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes amatpersonas (darbinieki) 2021.gada 25.maijā Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā uz 1.perona aizkavēja un nogādāja pieteicēju /pers. A/ Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī apstākļu noskaidrošanai resoriskās pārbaudes ietvaros. Pēc paskaidrojuma pieņemšanas pieteicējs varēja doties prom. Pieteicējs par šo rīcību vērsās Valsts policijā.

[2] Ar Valsts policijas 2021.gada 26.novembra lēmumu Nr.54 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) konstatēts, ka Valsts policijas amatpersonas 2021.gada 25.maijā, veicot savus darba pienākumus, veica resorisko pārbaudi un rīkojās atbilstoši likumam "Par policiju". Ņemot vērā minēto, pieteicēja prasījums par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu tika noraidīts.

[3] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2022.gada 20.janvāra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta par Valsts policijas amatpersonu faktiskās rīcības, 2021.gada 25.maijā aizkavējot pieteicēju apstākļu noskaidrošanai resoriskās pārbaudes ietvaros, atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzināšanu.

Pieteikumā un tā papildinājumos norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Brīdī, kad Valsts policijas amatpersonas ieradās notikuma vietā, pieteicējam tika noņemti roku dzelži un palūgts personu apliecinošs dokuments. Pēc tam, kad noskaidrota pieteicēja identitāte un viņš tika uzklausīts, Valsts policijas darbinieki, neatdodot pieteicējam viņa personu apliecinošo dokumentu, lika sekot viņiem līdzi uz policijas iecirkni.

Pie Valsts policijas dienesta automašīnas policijas amatpersona paziņoja, ka pieteicējs ir aizturēts apstākļu noskaidrošanai, un lika viņam automašīnā atrasties aiz restēm. Pieteicējs tika nogādāts Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī.

[3.2] Policijas iecirknī pieteicējs pavadīja apmēram pusotru stundu, kuras laikā policisti neļāva viņam rakstīt iesniegumu Valsts policijai, kā arī doties prom, lai minēto iesniegumu rakstītu mājās.

Pieteicējs divas reizes (plkst.16.17 un 16.41) zvanīja pa tālruni 112, paziņojot, ka viņš ir nelikumīgi aizturēts Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī, tomēr nekāda reāla palīdzība netika saņemta. Vēlāk izmeklētājs atdeva pieteicējam viņa personu apliecinošo dokumentu un pēc viņa vārdiem pierakstīja iesniegumu, kuru pieteicējs parakstīja. Aptuveni plkst.17.30 pieteicējs devās prom.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 31.marta spriedumu pieteikums apmierināts daļēji: atzīta par prettiesisku Valsts policijas amatpersonu faktiskā rīcība, 2021.gada 25.maijā pieteicēja aizkavēšanas laikā aicinot viņu sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā; pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai Valsts policijas amatpersonas tiesiski 2021.gada 25.maijā aizkavēja pieteicēju apstākļu noskaidrošanai. Pieteicējs uzskata, ka šāda iestādes faktiskā rīcība bijusi prettiesiska, un lūdz nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzināšanu.

[4.2] Tiesa konstatēja, ka pieteicējs norādījis uz nepieciešamību lietā precizēt pieteikuma priekšmetu, pirmkārt, norādot, ka nav pamata konstatēt, ka pieteicēja aizkavēšana notikusi resoriskās pārbaudes ietvaros (*Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 16.decembra tiesas sēdes audioieraksta 00:08:16–00:09:07*), un, otrkārt, pieteicējs norādījis, ka izskatāmajā gadījumā pēc būtības notikusi pieteicēja aizturēšana, nevis aizkavēšana (sk. *lietas 2.sējuma 65.lapas reversu*).

Ievērojot minēto, tiesa precizēja pieteikuma priekšmetu un noteica, ka lieta ir izskatāma par Valsts policijas amatpersonu īstenotas pieteicēja aizkavēšanas 2021.gada 25.maijā apstākļu noskaidrošanai atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzināšanu. Savukārt tas, vai šāda aizkavēšana ir notikusi resoriskās pārbaudes ietvaros un vai pēc būtības notikusi pieteicēja aizturēšana, ir noskaidrojams, vērtējot pēc būtības pieteicēja aizkavēšanas apstākļus un tās tiesiskumu.

[4.3] Pieteicējs vērsis uzmanību, ka izskatāmajā lietā nozīme ir ekspertīzes atzinumam, kas liecina, ka pieteicējam nodarīti miesas bojājumi.

Senāta izskatāmajā lietā, izskatot pieteicēja blakus sūdzību, norādījis, ka jautājums par ekspertīzi nav patstāvīgs prasījums un var tikt izskatīts šīs lietas ietvaros, pārbaudot to, vai Valsts policijas pārstāvji pieteicējam aizkavēšanas laikā ir nodarījuši kaitējumu (sk. *Senāta 2022.gada 30.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-698/2022 (A420131322) 8.punktu*).

Izskatot lietu pēc būtības, secināms, ka izskatāmajā gadījumā nav strīda par to, ka miesas bojājumus pieteicējam nav nodarījušas Valsts policijas amatpersonas. Pieteicējs 2021.gada 29.oktobra iesniegumā, pamatojot atlīdzinājuma prasījumu, ir norādījis, ka šajā gadījumā Valsts policijas amatpersonas nav pieteicējam uzbrukušas, nav melojušas par lietas apstākļiem un savām darbībām, vienīgi prettiesiski aizturējušas pieteicēju, aizvedušas uz policijas iecirkni, nav ļāvušas pieteicējam doties prom, kā arī nav aizvedušas pieteicēju atpakaļ uz aizkavēšanas vietu (sk. *lietas 1.sējuma 19.lapa*).

Arī pēc pieteicēja Administratīvās rajona tiesas sēdē paskaidrotā tiesa secināja, ka miesas bojājumus pieteicējam, pēc viņa ieskata, citstarp atbilstoši Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes 2022.gada 10.marta lēmumā Nr.15550013278821-5 minētajam 2021.gada 27.oktobra klīniskās tiesu medicīniskās ekspertīzes atzinumam varētu būt nodarījuši apsardzes darbinieki. Proti, 2022.gada 16.decembra tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka Valsts policijas amatpersonas nepamatoti nav noteikušas ekspertīzi saistībā ar viņam nodarītajiem miesas bojājumiem, kurus viņam nodarījuši uzbrucēji, nevis policijas amatpersonas (*Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 16.decembra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 39.-42.lapa*).

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2022.gada 20.janvāra lēmumu lietā citstarp atteikts pieņemt pieteicēja pieteikumu daļā, kurā pieteicējs norādījis, ka SIA "LDZ apsardze" darbinieki par miesas bojājumu nodarīšanu viņam būtu saucami pie administratīvās vai krimināltbildības, proti, ar minēto lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu daļā, kurā pieteicējs norādījis iebildumus pret Valsts policijas rīcību (tostarp bezdarbību) un pieņemtajiem lēmumiem, kas saistīti ar administratīvā pārkāpuma procesa vai kriminālprocesa veikšanu. Šāda rīcība vai lēmumi nav izskatāmi administratīvā procesa kārtībā un ir pārsūdzami attiecīgi Administratīvās atbildības likumā vai Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā (*lietas 1.sējuma 2.-3.lapa*).

Tiesa atzina, ka izskatāmajā lietā ir izvērtējams jautājums nevis par apsardzes darbinieku rīcību, bet par Valsts policijas amatpersonu rīcību, aizkavējot pieteicēju. Savukārt tas, vai Valsts policijai bija pienākums izmeklēt pieteicēja norādītos apstākļus par apsardzes darbinieku iespējamu prettiesisku rīcību, tostarp noteikt ekspertīzi, nav izskatāms šīs administratīvās lietas ietvaros. Proti, tiesai nav pamata šīs lietas ietvaros vērtēt privātpersonu rīcību, kā arī Valsts policijas rīcību, neierosinot administratīvā pārkāpuma procesu vai kriminālprocesu.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā lietā nevar būt nozīme ekspertīzes atzinumam, kas varētu apliecināt pieteicējam no apsardzes darbinieku puses nodarītus miesas bojājumus, kā arī citiem pieteicēja argumentiem, kas vērsti uz apsardzes darbinieku rīcību un tās izmeklēšanu, AS "Pasažieru vilciens" konduktora rīcību vai Valsts policijas rīcību, neierosinot administratīvā pārkāpuma procesu vai kriminālprocesu.

[4.4] No lietas materiāliem tiesa secināja, ka pieteicējs pēc būtības iebilst tam, ka Valsts policijas amatpersonas 2021.gada 25.maijā ir ierobežojušas pieteicēja brīvību.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94.pants paredz ikvienas personas tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Tomēr personas tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību nav absolūtas. Šīs tiesības nevis aizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata (sal. sk. *Senāta 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-863/2014 (A420347712) 6.punktu*).

Ņemot vērā minēto, izskatāmajā gadījumā ir izvērtējams tas, vai Valsts policijas amatpersonas, aizkavējot pieteicēju 2021.gada 25.maijā, rīkojās tiesiski.

[4.5] Likuma "Par policiju" 3.pants paredz, ka policijas uzdevumi ir citstarp garantēt personu un sabiedrības drošību un novērst noziedzīgus nodarījumus un citus likumpārkāpumus. Minētā likuma 5.pants citstarp paredz, ka policija ar savu darbību nodrošina personu tiesību un brīvību ievērošanu, un šo tiesību un brīvību ierobežošana ir pieļaujama, tikai pamatojoties uz likumu un likumā noteiktajā kārtībā. Turklāt ikreiz, kad policijai nākas ierobežot personu tiesības un brīvības, policijas darbinieks sniedz tām paskaidrojumu, kurā pamato katru konkrēto ierobežojumu.

Likuma "Par policiju" 9.pants paredz, ka jebkura policijas darbinieka pienākums ir visā Latvijas Republikas teritorijā

neatkarīgi no viņa ieņemamā amata, atrašanās vietas un laika gadījumā, ja pie viņa griežas personas ar pieteikumu vai ziņojumu par notikumu, kurš apdraud personu un sabiedrības drošību, kā arī pašam konstatējot tādu notikumu, veikt iespējamos pasākumus, lai novērstu likumpārkāpumu, glābtu cilvēkus un sniegtu viņiem palīdzību likumpārkāpumu izdarījušo personu konstatēšanā un aizturēšanā, noskaidrot aculieciniekus, apsargāt notikuma vietu, kā arī paziņot par notikušo tuvākajai policijas iestādei.

Savukārt likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 3.punkts paredz, ka policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības pieņemt paskaidrojumus no personām un izsaukt uz policijas iestādi jebkuru personu sakarā ar lietām un materiāliem, kuru izskatīšana ir policijas kompetencē.

[4.6] No lietas materiāliem tiesa konstatēja un secināja, ka pieteicējs 2021.gada 25.maijā brauca ar elektrovilcienu, konduktoram uzrādot nevis derīgu braukšanas dokumentu, bet lapu, uz kuras norādīti tiesību normu citāti un ietvertas kopijas no citiem dokumentiem. Atbilstoši attiecīgā konduktora /pers. B/ 2021.gada 25.maija rakstveida paskaidrojumiem konduktors sazinājās ar policiju (sk. *lietas 1.sējuma 112.–113.lapa*). No tiesai iesniegtā audioieraksta izriet, ka konduktors izsauca policiju, jo persona [acīmredzami domāts pieteicējs] uzvedās neadekvāti un ilgstoši lieto viltotu dokumentu (sk. *audioierakstu lietas 2.sējuma 77.lapā*).

No policijas amatpersonu /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija rakstveida paskaidrojumiem izriet, ka notikuma vietā viņi noskaidroja, ka dokumenti, par kuru viltošanu ziņots policijai, atrodas pie konduktora, kurš tuvākajā laikā vērsīsies policijā ar iesniegumu (sk. *lietas 1.sējuma 105.–108.lapa*). To, ka dokuments, par kura viltošanu konduktors vērsās policijā, atradās pie viņa, apliecina gan pieteicēja tiesas sēdē norādītais, gan arī konduktora 2021.gada 25.maija rakstveida paskaidrojumā norādītais, ka viņš iesniedza Valsts policijas darbiniekam pieteicēja uzrādītā nederīgā braukšanas dokumenta kopiju (sk. *lietas 1.sējuma 112.–113.lapa un Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 16.decembra tiesas sēdes protokolu lietas 2.sējuma 39.-42.lapa*).

No videoierakstiem lietā izriet, ka laikā, kurā Valsts policijas amatpersonas ieradās notikuma vietā, minētais konduktors, kas izsauca policiju un pie kura atradās pieteicēja konduktoram uzrādītais dokuments, bija aizgājis prom un šajā vietā neatradās (sk. *videoierakstus lietas 1.sējuma 175.lapā*). Policijas amatpersona /pers. D/ tiesas sēdē liecināja, ka notikuma vietā apsardzes darbinieki paskaidroja notikuma apstākļus, proti, ka pieteicējs, iespējams, elektrovilciena konduktoram uzrādījis viltotus dokumentus, kā arī to, ka konduktors ir devies tālāk reisā un vēlāk pats sazināsies ar policiju (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa*). To apliecina arī apsardzes darbinieka /pers. E/ 2021.gada 12.jūlija rakstveida paskaidrojumā norādītais, ka konduktors viņam norādīja, ka konduktoram jādodas tālāk elektrovilciena maršrutā, policija ir izsaukta un attiecīgais vīrietis ir jāaizkavē (*lietas 1.sējuma 115.lapa*).

No lietas materiāliem tiesa secināja, ka Valsts policijas amatpersonas aicināja pieteicēju doties tām līdzi uz policijas iecirkni apstākļu noskaidrošanai (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa*). No /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija rakstveida paskaidrojumiem, kā arī liecībām Administratīvās rajona tiesas sēdē izriet, ka pieteicējs nepretojās aicinājumam doties uz policijas iecirkni (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa, kā arī Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa*). Arī no Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas perona videoierakstiem redzams, ka pieteicējs vismaz sākotnēji bez piespiedu ietekmēšanas devās līdzi Valsts policijas amatpersonām (*lietas 1.sējuma 175.lapa*). No 2021.gada 25.maija dzelzceļa stacijas perona videoierakstiem izriet, ka starp pieteicēju un apsardzes darbiniekiem bija izcēlies konflikts (*lietas 1.sējuma 175.lapa*). Rakstveida paskaidrojumos apsardzes darbinieki /pers. F/, /pers. E/ un /pers. G/ norādījuši, ka pieteicējs aktīvi pretojās apsardzes darbinieku norādījumiem sagaidīt policiju, tāpēc viņam tika uzlikti roku dzelži (*lietas 1.sējuma 114.–118.lapa*). Policijas amatpersonas /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija rakstveida paskaidrojumos norādījuši, ka, ierodoties notikuma vietā, viņi lūdza paskaidrot konflikta apstākļus un konstatēja, ka persona [acīmredzami domāts pieteicējs] izteica pretenzijas pret to, ka viņš ticis saslēgts roku dzelžos, un bija manāmi agresīvs (*lietas 1.sējuma 105.–108.lapa*).

Lai arī pieteicējs lietā vērsis uzmanību uz Valsts policijas amatpersonu /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija rakstveida paskaidrojumos norādītā un notikuma videoierakstā fiksētā policijas amatpersonu ierašanās notikuma vietā laika nesakritībām (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*), kā arī pārmērīgām līdzībām abu šo personu rakstveida paskaidrojumos, tiesa šo personu paskaidrojumus un tiesas sēdē sniegtās liecības atzina par ticamām. Laika neprecizitātes Valsts policijas amatpersonu paskaidrojumos ir izskaidrojamas ar cilvēcisku kļūdīšanos un to, ka laiks norādīts vien aptuveni. Turklāt izskatāmajā gadījumā arī nav tik būtiskas, lai būtu par pamatu atzīt, ka šo personu paskaidrojumi nav ticami. Tāpat arī līdzības minēto personu sniegtajos paskaidrojumos ir cilvēciski saprotamas, iespējams, pārrunājot notikuma apstākļus, taču, tā kā Valsts policijas amatpersonas katra pašrocīgi ir parakstījusies zem paskaidrojuma un tiesas sēdē apliecinājušas katra savu paskaidrojumu, šīs līdzības nav atzīstamas par tādām, kas būtu par pamatu šo paskaidrojumu atzīšanai par neticamiem.

Tiesas sēdē /pers. C/ sīkākus lietas apstākļus saistībā ar to, kā viņš noskaidrojis, ka persona notikuma vietā uzvedās agresīvi, neatcerējās, norādīja vienīgi, ka par to visdrīzāk liecināja tas, ka persona bija saslēgta roku dzelžos (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*). Arī /pers. D/ liecināja, ka nevar precizēt, kā šādu informāciju notikuma vietā noskaidrojusi, taču apstiprināja, ka bija informēta par to, ka pieteicējs uzvedies agresīvi, iespējams, no personas paaugstinātā balss toņa, neapmierinātības ar uzliktiem roku dzelžiem (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*). Tiesa šos paskaidrojumus kopsakarā ar videoierakstos redzamo notikuma vietā atzina par ticamiem. Tiesas ieskatā, ir saprātīgi sagaidīt, ka, notikuma vietā ierodoties policijai, no apsardzes darbiniekiem tiek sagaidīts un attiecīgi tiek sniegts

paskaidrojums par to, kāpēc personai ir uzlikti roku dzelži. Piemēram, arī apsardzes darbinieks /pers. E/ savā 2021.gada 12.jūlija rakstveida paskaidrojumā, paskaidrojot 2021.gada 25.maija notikumu apstākļus, norādījis, ka vīrietis [acīmredzami domāts pieteicējs] uzvedies agresīvi, tāpēc viņam uzlikti roku dzelži (*lietas 1.sējuma 115.lapa*). Tiesas ieskatā, ir saprātīgi pieņemt, ka apsardzes darbinieki izskaidroja policijas darbiniekiem apstākļus, kuru dēļ personai uzlikti roku dzelži, norādot uz viņas agresivitāti.

Kā jau minēts iepriekš, izskatāmajā gadījumā, izsaucot policiju, persona norādīja uz iespējamu noziedzīgu nodarījumu – dokumentu viltošanu –, turklāt uzsvēra, ka persona izturas neadekvāti un viltotu dokumentu izmanto jau ilgstoši (*audioierakstu lietas 2.sējuma 77.lapa*). Atbilstoši likuma "Par policiju" 9.pantam policijai ir pienākums reaģēt uz ziņām par iespējamu noziedzīgu nodarījumu un objektīvi noskaidrot konkrētās situācijas apstākļus. Tādējādi policijas amatpersonas pamatoti pēc konduktora izsaukuma ieradās notikuma vietā.

Tā kā laikā, kurā konkrētajā gadījumā izsaukuma vietā ieradās un atradās policijas amatpersonas, neatradās pati persona, kura bija izsaukusi policiju, – konduktors –, turklāt policijas amatpersonām bija sniegta informācija par iespējamu ilgstoši īstenotu likumpārkāpumu un personas neadekvātu un agresīvu izturēšanos, tiesa secināja, ka policijas amatpersonām bija nepieciešams apstākļu noskaidrošanai pieteicēju aicināt doties uz policijas iecirkni. Policijas amatpersonai apstākļus būtu jānoskaidro notikuma vietā, ja to būtu iespējams izdarīt bez konduktora ierašanās gaidīšanas, kas aizkavētu policijas amatpersonas pildīt citus viņu uzdevumus, tostarp nepieciešamības gadījumā doties citos izsaukumos, kā arī tad, ja policijai nebūtu informācijas par to, ka pieteicējs var izturēties neadekvāti un agresīvi, tādējādi sabiedriskā vietā radot iespējamu drošības risku citām personām.

Pieteicējs lietā vērsis uzmanību uz to, ka viņam nebija skaidrs, kāpēc viņam bija jādodas uz policijas iecirkni. Taču no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs bija informēts par nepieciešamību viņam doties policijas amatpersonām līdzi uz policijas iecirkni apstākļu noskaidrošanai. /pers. D/ Administratīvās rajona tiesas sēdē liecināja, ka neatceras, ko konkrēti policijas amatpersonas skaidroja pieteicējam attiecīgajā situācijā, bet visdrīzāk izskaidroja lietas apstākļus un turpmākās darbības, proti, ka pieteicējam nāksies doties līdzi policijas amatpersonām (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*). Turklāt arī pats pieteicējs paskaidrojis, ka viņam tika norādīts, ka viņam jādodas līdzi policijas amatpersonām apstākļu noskaidrošanai (*lietas 1.sējuma 119.lapa*). No pieteicēja lietas apstākļu izklāsta vienīgi izriet, ka viņš acīmredzot bija izpratis situāciju tādējādi, ka apstākļi policijas iecirknī ir jānoskaidro saistībā ar iespējamu nodarījumu, kas varētu būt vērsts pret viņu (*Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 16.decembra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 39.-42.lapa*). Lai arī policijas amatpersonām vispārīgi ir nepārprotami jāpaskaidro personai tās aizkavēšanas pamats, tomēr nav iespējams izslēgt iespēju, ka persona var pārprast tai sniegto informāciju. Izskatāmajā gadījumā tiesai neradās šaubas, ka Valsts policijas amatpersonas sniedza pieteicējam pamatojumu viņa aizkavēšanai. Turklāt lietā pēc būtības arī nav strīda, ka policijas iecirknī pieteicējam tika norādīts pamats viņa aizkavēšanai.

Līdz ar to tiesa nekonstatēja policijas patvaļu, aicinot pieteicēju doties uz policijas iecirkni apstākļu noskaidrošanai un paskaidrojuma sniegšanai. Policijas amatpersonas izskatāmajā gadījumā ir pildījušas savu uzdevumu gādāt par likumpārkāpumu novēršanu un rīkojušās atbilstoši tiesību normām un konkrētās situācijas apstākļiem.

[4.7] Pieteicējs norādījis, ka viņš ticis aizturēts, nevis aizkavēts. Turklāt viņa aizkavēšana neesot notikusi resoriskās pārbaudes ietvaros.

Likuma "Par policiju" 14.[1] panta pirmajā daļā ir noteikts, ka policijas resorisko pārbaudi var uzsākt, citstarp lai pārbaudītu, kā tiek ievērotas tiesību normas, kuru izpildes kontrole un uzraudzība uzdota policijai. Savukārt minētā panta otrajā daļā paredzēts, ka policijas resorisko pārbaudi atbilstoši kompetencei veic policijas darbinieks saskaņā ar minētā likuma 12.pantā vai citos likumos policijai noteiktajām tiesībām.

Izskatāmajā gadījumā resoriskā pārbaude tika uzsākta saistībā ar personas ziņojumu par iespējamu likumpārkāpumu – īstenotu dokumentu viltošanu. Valsts policijas amatpersonas noskaidroja, vai konkrētajā gadījumā varētu būt noticis likumpārkāpums, kas policijas amatpersonām būtu papildus jāizmeklē administratīvā pārkāpuma vai kriminālprocesa ietvaros. Pārbaude noslēdzās ar lēmumu neuzsākt kriminālprocesu. Tādējādi Valsts policija pamatoti norādījusi, ka persona tika aizkavēta resoriskās pārbaudes ietvaros.

Tiesa atzina, ka apstāklis, ka Valsts policijas amatpersonas šo aizkavēšanu terminoloģiski neprecīzi varētu būt dēvējušas par aizturēšanu, nemaina šīs aizkavēšanas būtību.

[4.8] Pieteicējs iebildis tam, ka viņš tika aicināts doties līdzi Valsts policijas amatpersonām policijas automašīnas aizturēto personu nodalījumā.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs tika aicināts sēsties policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā. Valsts policijas pārstāvis tiesas sēdē arī atzina, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējam nebija izvēles brīvības, kā doties līdzi policijas amatpersonām uz policijas iecirkni (*Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 16.decembra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa*).

Nepamatota personas ievietošana dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā var pārkāpt personas tiesības uz cilvēka cieņas aizsardzību. Tāpēc katrā gadījumā, kurā policija aicina personu sēsties dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, šādam aicinājumam jābūt atbilstošam tiesību normām un pamatotam ar objektīviem apstākļiem.

Likuma "Par policiju" 13.panta pirmā daļa paredz, ka policijas darbiniekam, pildot dienesta pienākumus, ir tiesības citstarp ievietot aizturētās personas pagaidu turēšanas telpās un šim nolūkam paredzētajos transportlīdzekļos, lai: 1) atvairītu uzbrukumu personām, policijas darbiniekiem un personām, kas pilda dienesta pienākumus sabiedrības drošības garantēšanā un cīņā pret noziedzību; 2) atvairītu uzbrukumu ēkām, telpām, celtnēm un transportlīdzekļiem neatkarīgi no to

piederības vai atbrīvotu apbruņotu personu ieņemtos objektus; 3) atbrīvotu ķīlniekus; 4) novērstu masu nekārtības un sabiedriskās kārtības grupveida pārkāpumus; 5) aizturētu un nogādātu policijas iestādē likumpārkāpējus, kā arī savaldītu aizturētās, arestētās, apcietinātās un notiesātās personas, ja tās nepakļaujas vai pretojas policijas darbiniekiem vai ir pamats uzskatīt, ka tās var bēgt vai nodarīt kaitējumu apkārtējiem cilvēkiem vai sev; 6) pārtrauktu ļaunprātīgu nepakļaušanos likumīgām prasībām, kuras izvirza policijas darbinieki vai citas personas, pildot dienesta pienākumus sabiedriskās kārtības garantēšanā vai cīņā pret noziedzību.

Tiesa secināja, ka minētā norma neparedz Valsts policijas amatpersonai tiesības ievietot dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā personu, kura tiek vienīgi aizkavēta paskaidrojumu sniegšanai resoriskās pārbaudes ietvaros.

Ņemot vērā minēto un resoriskās pārbaudes tiesisko regulējumu, tiesa secināja, ka aizkavēšanas gadījumā likums vispārīgi neparedz tiesības personu ievietot aizturēto personu turēšanai paredzētās telpās vai transportlīdzekļa nodalījumā. Vēl jo vairāk, likuma "Par policiju" 14.[1] panta otrā daļa aizliedz resoriskās pārbaudes procesā policijas darbiniekam veikt darbības, kas īstenojamas tikai kriminālprocesa vai administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros. Kā jau minēts iepriekš, Valsts policija norādījusi, ka izskatāmajā gadījumā nav notikusi personas aizturēšana, vien aizkavēšana resoriskās pārbaudes ietvaros (*lietas 1.sējuma 45.lapa*). Tādējādi tiesa secināja, ka konkrētajā gadījumā nav ticis konstatēts pamats personas aizturēšanai.

Personas brīvības ierobežošanā tiesiskajam regulējumam ir jābūt skaidram un paredzamam. Arī no taisnīguma principa raugoties, nebūtu pieļaujama tāda kārtība, kas, nekonstatējot pamatu personas aizturēšanai, piemēram, administratīvā pārkāpuma procesa vai kriminālprocesa ietvaros, paredzētu iespēju bez papildu procesuālo tiesību ievērošanas (piemēram, aizturēšanas protokola sastādīšanas) atņemt personai brīvību.

/pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija rakstveida paskaidrojumos un /pers. C/ Administratīvās rajona tiesas sēdē sniegtajā liecībā norādīts, ka pieteicējs tika aicināts sēsties policijas automašīnas pagaidu turēšanas telpā, jo policijas amatpersonām bija informācija par to, ka viņš iepriekš uzvedies agresīvi (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa un Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*). Vienlaikus tiesa konstatēja, ka šīs policijas amatpersonas sniegušas informāciju, ka pieteicējs ir sadarbojies ar policiju un nepretojās aicinājumam doties uz policijas iecirkni (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa, kā arī Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*).

Pieteicējs norādījis, ka viņa identitāte tika noskaidrota notikuma vietā, ko neapstrīd arī Valsts policija (*lietas 1.sējuma 45.lapa*). Tādējādi policijas amatpersonām bija iespēja nepieciešamības gadījumā sazināties ar pieteicēju un izsaukt viņu uz policijas iecirkni. Situācijā, kurā persona pakļaujas policijas darbinieku rīkojumiem, aktīvi neapdraud personu vai sabiedrības drošību un ir vērsta uz sadarbību ar policiju, kā arī ir noskaidrota personas identitāte un tādējādi policija var nepieciešamības gadījumā sazināties ar šo personu, nav konstatējama tāda ārkārtēja situācija aizkavēšanas procesā, kas varētu būt par pamatu personu aicināt doties līdzi uz policijas iecirkni dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā. Tādējādi izskatāmās lietas apstākļu kontekstā tiesa arī nekonstatēja īpašu nepieciešamību pieteicēja nogādāšanai policijas iecirknī dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā.

Līdz ar to tiesa atzina, ka Valsts policijas amatpersonu rīcība, aizkavēšanas laikā 2021.gada 25.maijā aicinot pieteicēju sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, bijusi prettiesiska.

[4.9] No lietas materiāliem izriet, ka Valsts policijas iecirknī tika pārbaudīti pieteicēja dati un pēc paskaidrojuma pieņemšanas pieteicējam tika ļauts doties prom no policijas iecirkņa. Vēlāk, noskaidrojot arī konduktora sniegto informāciju un konstatējot, ka konkrētajā gadījumā pēc būtības strīds ir nevis par dokumentu viltošanu, bet par braukšanu ar elektrovilcienu bez atbilstoša braukšanas dokumenta jeb civiltiesisks strīds, Valsts policija ar 2021.gada 20.jūlija lēmumu atteica uzsākt kriminālprocesu (*lietas 1.sējuma 140.–141.lapa*).

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs policijas iecirknī atradās aptuveni pusotru stundu. Lietā arī nav strīda par to, ka pieteicējs varēja doties prom pēc tam, kad tika pieņemts viņa paskaidrojums. Turklāt pieteicējam policijas iecirknī esot paskaidrots, ka viņš ir aizkavēts par apsūdzībām viltota dokumenta izmantošanā (*lietas 1.sējuma 18.lapas reverss*).

Kā jau minēts iepriekš, atbilstoši likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 3.punktam policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības izsaukt personu uz policijas iestādi paskaidrojumu sniegšanai saistībā ar policijā izskatāmu lietu. Tādējādi Valsts policijai bija tiesības saistībā ar ziņām ar iespējamu likumpārkāpumu aicināt pieteicēju ierasties apstākļu noskaidrošanai policijas iecirknī. Pēc visu saistībā ar apstākļu noskaidrošanu veicamo formalitāšu nokārtošanas un paskaidrojumu pieņemšanas pieteicējs varēja brīvi doties prom no policijas iecirkņa. No lietas materiāliem arī neizriet, ka pieteicējam aizkavēšanas laikā būtu bijis nepieciešams nodrošināt neatliekamo medicīnisko palīdzību. Kā jau minēts iepriekš, pieteicējs policijas iecirknī tika aizkavēts aptuveni pusotru stundu, un, tiesas ieskatā, šāds laiks nav atzīstams par nesamērīgu konkrētā notikuma apstākļu noskaidrošanai un personas paskaidrojumu pieņemšanai.

Līdz ar to tiesa nekonstatēja tiesību normu pārkāpumus vai policijas amatpersonu patvaļu, aizkavējot pieteicēju notikuma apstākļu noskaidrošanai policijas iecirknī.

[4.10] Pieteicējs iebildis arī tam, ka viņš netika nogādāts atpakaļ aizkavēšanas vietā.

Lai personas tiesību ierobežojums varētu tikt atzīts par samērīgu, vispārīgi policijai jārīkojas tā, lai pēc iespējas samazinātu personas tiesību ierobežojumu. Tādējādi vispārīgi no Valsts policijas būtu sagaidāms, ka aizkavētā persona pēc iespējas tiek nogādāta vietā, kurā tikusi aizkavēta. Taču tiesa norādīja, ka šāda prasība nav pašmērķīga. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs tika aizkavēts Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā. Viņš tika aicināts doties līdzi uz Rīgas Latgales policijas iecirkni Rīgā, Gogoļa ielā 7A. Šis policijas iecirknis atrodas aptuveni 700 m attālumā no Rīgas Centrālās

dzelzceļa stacijas. Proti, šāds maršruts ar kājām var tikt veikts aptuveni desmit minūtēs. No lietas materiāliem neizriet, ka pieteicējs būtu lūdzis, lai viņš tiek nogādāts atpakaļ konkrētajā aizkavēšanas vietā, norādot uz īpašiem apstākļiem, kuru dēļ viņam nepieciešams steigties vai varētu būt apgrūtināta pārvietošanās.

Līdz ar to tiesa nekonstatēja tiesību normu pārkāpumus vai patvaļu policijas amatpersonu rīcībā, nenogādājot pieteicēju atpakaļ viņa aizkavēšanas vietā.

[4.11] Rezumējot minēto, tiesa secināja, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja aizkavēšana notika nolūkā objektīvi noskaidrot informāciju par iespējamu likumpārkāpumu. Policijas iesaiste šajā situācijā, aicinot pieteicēju doties uz policijas iecirkni apstākļu noskaidrošanai un noskaidrojot apstākļus policijas iecirknī, nepārsniedza to, kas bija nepieciešama objektīvai apstākļu noskaidrošanai. Pieteicēja tiesību ierobežojums šajā daļā bija samērīgs ar viņa aizkavēšanas mērķi veicināt sabiedrības drošības aizsardzību, policijai objektīvi noskaidrojot lietas apstākļus par iespējamu likumpārkāpumu. Līdz ar to secināms, ka Valsts policijas amatpersonas, aizkavējot pieteicēju 2021.gada 25.maijā, vispārīgi ir rīkojušās tiesiski.

Policijas amatpersonu rīcība, konkrētajā gadījumā aicinot pieteicēju sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, pārsniedza tiesiski pieļaujamo rīcību aizkavēšanā un bija pārmērīga iejaukšanās personas brīvībā arī konstatēto apstākļu kontekstā. Līdz ar to tiesa šo policijas amatpersonu rīcību atzina par prettiesisku.

Tādējādi pieteicēja pieteikums par Valsts policijas faktiskās rīcības, aizkavējot pieteicēju 2021.gada 25.maijā, atzīšanu par prettiesisku ir daļēji apmierināms.

[4.12] Pieteicējs lūdzis atlīdzināt viņam nemantisko kaitējumu 10 000 *euro* apmērā.

Tā kā pieteikums ir apmierināms daļā par faktiskās rīcības, aizkavēšanas laikā 2021.gada 25.maijā aicinot pieteicēju sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, atzīšanu par prettiesisku, pieteicējam par šo prettiesisko faktisko rīcību ir nosakāms atlīdzinājums.

Satversmes 92.panta trešais teikums paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka minētajā teikumā lietotais termins "atbilstīgs atlīdzinājums" ietver taisnīgu gandarījumu, kas konkrētajā tiesiskajā situācijā ir samērojams ar personas tiesību aizskārumu. Atbilstīgam atlīdzinājumam ir vairākas funkcijas – visupirms jau kompensācijas, samierināšanas, kā arī vispārējās un speciālās prevencijas funkcija. Minēto funkciju mērķis ir panākt efektīvu taisnīguma atjaunošanu un pamattiesību aizsardzību (sk. *Satversmes tiesas 2020.gada 7.maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2019–21–01 10.2.apakšpunktu*).

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 8.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē citstarp ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas. Savukārt atbilstoši minētā likuma 14.panta pirmajai daļai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14.panta otrajai daļai nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, – atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību.

Senāts atzinis, ka valsts rīcības prettiesiskuma konstatēšana un novēršana pati par sevi var būt atbilstīgs atlīdzinājums (sk. *Senāta 2022.gada 25.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-254/2022 (A420138419) 12.punktu*). Līdz ar iestādes nepamatotas rīcības konstatēšanu persona saņem taisnīgu gandarījumu par savu tiesību aizskārumu.

No tiesai iesniegtajiem videoierakstiem izriet, ka pieteicējs kopā ar policijas darbiniekiem devās prom no Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas perona 2021.gada 25.maijā plkst.16.08 (*lietas 1.sējuma 175.lapa*). Policijas darbinieks /pers. C/ Administratīvās rajona tiesas sēdē liecināja, ka pieteicējs labprātīgi devās līdzi policijas darbiniekiem policijas automašīnā (*Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa*). Lietā arī nav strīda par to, ka pret pieteicēju netika pielietots fizisks spēks un viņš tika aizvests uz tuvumā esošo Rīgas Latgales policijas iecirkni Rīgā, Gogoļa ielā 7A, kur pieteicējs nogādāts aptuveni plkst.16.15 (pieteicējs plkst.16.17 zvanījis pa tālruni 112, norādot, ka viņš atrodas policijas iecirknī). Tādējādi, lai arī kopumā pieteicēja aizkavēšana šajā gadījumā ilga aptuveni pusotru stundu, policijas automašīnā pieteicējs pavadījis neilgu laiku – vien aptuveni piecas minūtes.

Salīdzinājumam tiesa norādīja, ka, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2020.gada 20.februāra spriedumā lietā "Zelčs pret Latviju", pieteikums Nr.65367/16, atzina, ka pārkāpuma konstatēšana par nepamatotu aizturēšanu, kuras laikā persona policijas automašīnā atradās vienu stundu un 38 minūtes, ir pietiekams atlīdzinājums un kompensāciju nepiešķīra.

Ievērojot konkrētās situācijas apstākļus, proti, to, ka nav konstatējamas nelabvēlīgas nemantiskas sekas, kas būtu bijušas paliekošas, un pieteicējs bez piespiedu ietekmēšanas iekāpa Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā un tajā tika vests vien dažas minūtes, tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā iestādes rīcības prettiesiskuma konstatēšana pati par sevi ir taisnīgs gandarījums un tādējādi arī atbilstīgs atlīdzinājums.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā nav pamata atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu 10 000 *euro* apmērā.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 31.marta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts, pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Tiesa nepamatoti pieteicēja "aizturēšanu" dēvēja par "aizkavēšanu". Nevienā likumā policijai nav paredzētas tiesības un pilnvaras kādu administratīvajā vai kādā citā procesā "aizkavēt".

Tiesa nepamatoti norādījusi, ka apstāklis, ka Valsts policijas amatpersonas pieteicēja aizkavēšanu terminoloģiski neprecīzi varētu būt dēvējušas par aizturēšanu, nemaina šīs aizkavēšanas būtību. Likumā detalizēti reglamentētās "aizturēšanas" būtība kardināli atšķiras no nekādi nereglamentētas "aizkavēšanas" būtības, un nav pieļaujama nekāda "aizkavēšanas" jēdziena izmantošana nolūkā iestādei izvairīties no "aizturēšanas" nosacījumu ievērošanas.

Nevar pieļaut, ka Valsts policija "aizkavēšanas" izmanto nolūkā izvairīties no likumā noteiktās atbildības par pieteicēja prettiesisku aizturēšanu.

[5.2] Pretēji tiesa secinājumiem, pieteicējam nebija nepieciešams īpaši pretoties nesaistošam Valsts policijas darbinieku aicinājumam doties uz policijas iecirkni, tāpēc pieteicējs šādu /pers. C/ aicinājumu ignorēja. Pieteicējs /pers. C/ sāka sekot tikai pēc tam, kad Stacijas laukumā, ejot gar policijas automašīnu Vecpilsētas virzienā, /pers. C/ negaidīti paziņoja, ka pieteicējs tiek aizturēts par nepakļaušanos apsargu likumīgajām prasībām.

[5.3] Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā policijas amatpersonu paskaidrojumu un liecību pirmās instances tiesas sēdē neatbilstību faktiskajiem apstākļiem, kā arī to, ka policijas amatpersonas /pers. C/ un /pers. D/ daudzus būtiskus apstākļus neatceras. Policijas darbinieki neinformēja pieteicēju par resorisko pārbaudi ne uz Stacijas perona, ne pēc aizturēšanas policijas transportlīdzeklī un iecirknī.

Tiesa nepamatoti secināja, ka pieteicēju bija pamats aizturēt un nogādāt policijā "apstākļu noskaidrošanai" tāpēc, ka policijai bijusi informācija, ka "pieteicējs var izturēties neadekvāti un agresīvi", jo tā apgalvojuši apsargi un pieteicējs bijis ieslēgts rokudzelžos.

Turklāt no lietas neizriet, ka pieteicējs būtu "aizkavēts" par "viltotas apliecības" vai par "viltota dokumenta" izmantošanu.

Šajā sakarā tiesa nav ņēmusi vērā, ka konduktors *2022.gada 25.maijā nesastādīja Noteikumu Nr.599 111.punktā paredzēto aktu un neaizturēja pieteicēja* braukšanas dokumentu. *Līdz ar to tiesas secinājums par konkrētā pieteicēja dokumenta derīgumu ir kļūdains.* Turklāt, izsakot šo apgalvojumu, tiesa pārkāpa prasījuma robežas, jo vērtēja civiltiesiskās attiecības.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka atbilstoši Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2000.gada 11.aprīļa spriedumā lietā NR.CA-1121/23 (spriedums stājies spēkā) motīvu daļā nodibinātajam *pieteicējam ir tiesības no 2000.gada 11.aprīļa līdz biļetes pārbaudes pabeigšanai pasažieru vilcienu maršrutā /maršruts C-B-C/ braukt ar* aktu Nr.001351 kā ar biļeti.

[5.4] Tiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā, ka Valsts policijas amatpersonas nenodrošināja medicīnisko palīdzības, kaut gan pieteicējs nekavējoties un vairākkārt tieši norādīja uz medicīniskās palīdzības sniegšanas nepieciešamību saistībā ar AS "LDZ apsardze" apsargu pret pieteicēju prettiesiski un nepamatoti piemēroto fizisko spēku un speciālajiem līdzekļiem.

[5.5] Pieteicējs nelūdza viņu nogādā atpakaļ aizkavēšanas vietā, jo lietā nebija un nevarēja būt nekādas likumā neparedzētas aizkavēšanas, tikai aizturēšana. Turklāt pieteicējs gan /pers. C/ pēc aicinājuma doties uz policiju, gan arī vēlāk pa tālruni "112" norādīja, ka viņam nav laika uzturēties policijas iecirknī, jo pieteicējam ir citas, steidzamākas darīšanas, tātad pieteicējs jau laikus bija norādījis uz īpašiem apstākļiem, kuru dēļ viņam nepieciešams steigties.

[5.6] Tiesa nepamatoti nekonstatēja policijas patvaļu, aicinot pieteicēju doties uz policijas iecirkni apstākļu noskaidrošanai par nepakļaušanos apsargu likumīgajām prasībām un paskaidrojuma sniegšanai uzreiz notikumu dienā. Pieteicējs piekrita likuma noteiktā kārtībā noskaidrot apstākļus, kad pieteicējs tam izbrīvēs laiku.

[5.7] Tiesa nepamatoti pieteicēja gadījumu salīdzināja ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020.gada 20.februāra spriedumā lietā "Zelčs pret Latviju" norādītajiem apstākļiem. Atšķirība no minētās lietās, kur persona bija saukta pie administratīvās atbildības un tā nepamatoti aizturēta administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros, pieteicēja aizturēšanai nebija nekāda tiesiska pamata.

[5.8] Tiesa, izskatot lietu, ir atklājusi *Krimināllikuma 175. un 231.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu* pazīmes, *ka AS "Pasažieru vilciena" konduktors bez tiesību akta sastādīšanas un izsniegšanas ir nozadzis pieteicējam biļeti un apzināti nepatiesi ziņojis operatīvajiem dienestiem par it kā viltotiem dokumentiem. Tāpat tiesa konstatēja Krimināllikuma 126., 129., 130., 291., 293. un 300.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu pazīmes, proti, Valsts policijas 2022.gada 10.marta lēmumā sniegta nepatiesa informācija un ka par minētajā lēmumā norādīto ekspertīzes atzinumu nav uzsākts kriminālprocess.* Savukārt, konstatējot noziedzīgu nodarījumu, tiesa nepamatoti lietā nav sastādījusi blakus lēmumu atbilstoši Administratīvā procesa likuma *288.panta trešajai daļai un nav to nosūtījusi* prokuratūrai. Tādējādi t*iesa ir pārkāpusi procesuālo tiesību normas.*

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 31.marta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, Valsts policija iesniedza pretapelācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Tiesas secinājumi pārsūdzētajā sprieduma daļā ir izdarīti, lietas apstākļus vērtējot tikai no pieteicēja tiesību skatu punkta. Tiesa, taisot spriedumu, nav ņēmusi vērā Valsts policijas amatpersonu tiesības un pienākumus darba aizsardzības, kā arī ceļu satiksmes drošības jomā. Nogādājot pieteicēju policijas iecirknī dienesta transportlīdzekļa pagaidu turēšanas telpas, Valsts policijas amatpersonas rīkojās arī tā, lai neradītu satiksmei bīstamas vai satiksmi traucējošas situācijas un nenodarītu zaudējumus, tādējādi rūpējoties par savu drošību un veselību un to personu drošību un veselību, kuras ietekmē vai var ietekmēt Valsts policijas amatpersonu darbs.

Tiesas secinājums sprieduma pārsūdzētajā daļā ir pārsteidzīgs, jo nav balstīts pienācīgā apstākļu novērtējumā.

[6.2] Praksē, ierodoties notikuma vietā, ne vienmēr uzreiz var paredzēt, kādas procesuālas darbības saistībā ar šo izsaukumu tiks veiktas jau policijas iecirknī, jo sākotnējā informācija notikuma vietā ne vienmēr atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, kas turpmāk tiek dokumentēti procesuālajos dokumentos, kaut vai ņemot vērā apstākli, ka konfliktsituācijas pirmsākumā personu psihoemocionālais stāvoklis un uztvere par notikušo mēdz būt emocionāli sakāpināta, taču, ierodoties policijas iecirknī, satraukums mazinās. No amatpersonu sniegtajām ziņām un materiāla kopumā izriet, ka pieteicējs notikuma vietā bija agresīvi noskaņots, turklāt apsardzes darbinieki attiecībā pret pieteicēju pielietoja roku dzelžus. Minētie apstākļi, Valsts policijas skatījumā, bija pietiekams pamats amatpersonām uzskatīt, ka pieteicējs pa ceļam uz policijas iecirkni varētu atkārtot savu agresīvo uzvedību, kas jau būtu bijusi vērsta pret policijas amatpersonām. Tādējādi, ja neadekvāta persona braukšanas laikā atrastos policijas transportlīdzekļa salonā, tā varētu traucēt transportlīdzekļa vadītāju vai novērst viņa uzmanību no ceļa, un tas būtu risks ne tikai policijas darbinieku, kuri atrodas policijas transportlīdzeklī, drošībai un veselībai, bet arī citiem ceļu satiksmes dalībniekiem. Nogādājot personu ar dienesta transportlīdzekli policijas iecirknī, šāds risks nav novēršams citādā veidā kā personu nogādāšana dienesta transportlīdzekļa pagaidu turēšanas telpā, vai arī transportlīdzekļa salonā, bet saslēgtai roku dzelžos.

[7] Pieteicējs paskaidrojumos par pretapelācijas sūdzību norādīja, ka tā ir nepamatota, un lūdz to noraidīt.
Valsts policija paskaidrojumu par pieteicēja apelācijas sūdzību neiesniedza.

Motīvu daļa

[8] Ievērojot to, ka pieteicējs ir iesniedzis apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 31.marta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts, savukārt Valsts policija iesniedza pretapelācijas sūdzības par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts, Administratīvā apgabaltiesa izskata lietu pilnā apjomā.
Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzības un Valsts policijas pretapelācijas sūdzības un procesa dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība un Valsts policijas pretapelācijas sūdzība ir nepamatotas, bet pieteikums ir apmierināms daļā.

[9] No lietas materiāliem, procesa dalībnieku paskaidrojumiem un 2021.gada 25.maija notikumā iesaistīto personu – Valsts policijas darbinieku, SIA "LDZ apsardze" un AS "Pasažieru vilciens" konduktora – paskaidrojumiem un liecībām pirmās instances tiesas sēdēs konstatējami turpmāk minētie faktiskie apstākļi.
Pieteicējs 2021.gada 25.maijā brauca ar elektrovilcienu /maršruts A-B/, konduktoram uzrādot braukšanai nederīgu dokumentu (*konduktora /pers. B/ 2021.gada 25.maija paskaidrojums lietas 1.sējuma 112.–113.lapa, audioieraksts ar zvanu Valsts policijai lietas 2.sējuma 77.lapa*).
Pieteicējs plkst.15.29 tika izsēdināts gala pieturā Rīgā, kur viņu un konduktoru sagaidīja divi apsardzes darbinieki, lai nodotu pieteicēju policijai. Pieteicējs uzreiz pēc izkāpšanas no vilciena pret vienu no apsardzes darbinieku sāka uzvesties agresīvi un aktīvi pretojās apsardzes darbinieku norādījumiem sagaidīt policiju. Tā kā pieteicējs nenomierinājās un turpināja nepakļauties apsardzes darbinieku prasībām sagaidīt policiju, viņam tika uzlikti roku dzelži (*apsardzes darbinieku /pers. F/, /pers. E/ un /pers. G/ paskaidrojumi lietas 1.sējuma 114.–118.lapa*, */pers. B/ 2021.gada 25.maija paskaidrojums lietas 1.sējuma 112.–113.lapa, Rīgas Centrālās stacijas 9.ceļa 2.perona videoieraksti lietas 1.sējuma 175.lapa*). Šajā laikā konduktors /pers. B/ izsauca policiju, norādot, ka apsargi grib nodot policijai neadekvātu personu (*acīmredzot pieteicēju*), kura septiņus gadus braukā ar viltotu dokumentu (*audioieraksts Nr.20210525_1530_27895703_29256, lietas 2.sējuma 77.lapa*).
Plkst.16.03 dzelzceļa peronā ieradās Valsts policijas darbinieki, liekot apsardzes darbiniekiem noņemt pieteicējam roku dzelžus, pārbaudot pieteicēja identitāti un noskaidrojot apstākļus par iespējamu noziedzīgu nodarījumu – dokumentu viltošanu – un dokumenta, kurš, iespējams, ir viltots, atrašanos vietu pie konduktora. Šajā laikā konduktors /pers. B/ notikuma vietā vairs neatradās, jo bija devies reisā, un iepriekš bija norādījis apsardzes darbiniekiem, ka vēlāk pats sazināsies ar policiju (*Valsts policijas darbinieku /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija paskaidrojumi lietas 1.sējuma 105.–108.lapa, videoieraksti lietas 1.sējuma 175.lapā, videoieraksti lietas 1.sējuma 175.lapa, /pers. D/ liecība Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa, /pers. E/ 2021.gada 12.jūlijan paskaidrojums lietas 1.sējuma 115.lapa*).
Valsts policijas darbinieki aicināja pieteicēju doties tām līdzi uz Rīgas Latgales policijas iecirkni Rīgā, Gogoļa ielā 7A apstākļu noskaidrošanai, kam pieteicējs sākotnēji uz perona nepretojās. Plkst.16.08 pieteicējs pa priekšu, pēc tam policijas un apsardzes darbinieki aiz viņa devās uz izeju no perona. Savukārt nonākot pie policijas mašīnas Stacijas laukumā, pieteicējs tika aicināts sēsties policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, kam pieteicējs nepiekrita, bet policijas darbiniekiem nepretojās (*pieteicēja paskaidrojums lietas 1.sējuma 119.lapa, /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija paskaidrojumi lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa, liecības Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdē, tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa, videoieraksts lietas 1.sējuma 175.lapa*).
Pieteicējs tika nogādāts Rīgas Latgales policijas iecirknī Rīgā, Gogoļa ielā 7A. Būdams policijas iecirknī pieteicējs divas reizes plkst.16.17 un plkst.16.41 zvanīja Valsts policijai un informēja, ka nepamatoti ir aizturēts, uz ko saņēma atbildi, ka pieteicējs tiks apkalpots rindas kārtībā, ka ir jāgaida (*audioieraksti lietas 1.sējuma 176.lapa, pieteicēja paskaidrojumi pieteikumā lietas 1.sējuma 5.-8.lapa, 2021.gada 25.maija paskaidrojumā lietas 1.sējuma 9.lapa*).

Valsts policijas iecirknī pārbaudīti pieteicēja dati un pēc paskaidrojuma pieņemšanas pieteicējam ļauts doties prom no policijas iecirkņa. No policijas iecirkņa pieteicējs devās prom plkst.17.30 (*pieteicēja paskaidrojumi pieteikumā lietas 1.sējuma 5.-8.lapa, 2021.gada 25.maija paskaidrojumā lietas 1.sējuma 9.lapa*).

[10] Apgabaltiesa konstatē, ka lietā pēc būtības ir strīds par to, vai Valsts policijas darbinieki 2021.gada 25.maijā pēc tam, kad SIA "LDZ apsardze" darbinieki aizturēja pieteicēju un sagaidīja kopā ar viņu Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas peronā Valsts policijas darbiniekus, rīkojās tiesiski, pieteicēju aizkavējot un AS "Pasažiera vilciens" konduktora norādīto apstākļu par iespējamu noziedzīgu nodarījumu – dokumenta, ko pieteicējs konduktoram uzrādīja kā braukšanai derīgu dokumentu, viltošanu – noskaidrošanai pieteicēju nogādājot policijas iecirknī.

[11] Pārbaudot pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatēja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus.

Apgabaltiesa secina, ka Administratīvā rajona tiesa pamatoti nekonstatēja Valsts policijas darbinieku prettiesisku rīcību, 2021.gada 25.maijā ierodoties pēc izsaukuma notikuma vietā, aizkavējot pieteicēju un nogādājot Valsts policijas iecirknī, lai noskaidrotu konkrētā notikumu faktiskos apstākļus, tajā skaitā uzklausītu pieteicēja paskaidrojumus par notikumu un pēc iespējas novērstu iespējamu noziedzīgu nodarījumu, attiecībā uz ko apstākļi bija arī noskaidrojami. Šajā sakarā Valsts policijas darbinieki pamatoti ņēma vērā SIA "LDZ apsardze" darbinieku paskaidrojumus par pieteicēja rīcību, gan pārvietojoties ar vilcienu ar iespējamu viltotu dokumentu, gan to, ka pieteicējs sākotnēji sadarbībā ar apsardzes darbiniekiem uz perona uzvedies agresīvi. Tāpat pamatoti ņemts vērā, ka Valsts policijas darbiniekiem tika nodota informācija, ka pats strīdus dokuments, ko konduktors uzskatīja par viltotu, atradās pie konduktora, kurš informēja apsardzes darbiniekus, ka pēc darba pienākumu veikšanai viņš vērsīsies policijā ar iesniegumu. Šādos apstākļos pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka Valsts policijas darbinieki rīkojās atbilstoši un objektīvi faktiskajai situācijai un saskaņā ar likumu "Par policiju". Administratīvā rajona tiesa pamatoti secināja, ka atbilstoši pieteicēja lietā sniegtajiem paskaidrojumiem, kā arī faktiskajiem apstākļiem, ka konflikts sākotnēji radās, jo pieteicējs pārvietojās ar vilcienu ar braukšanai nederīgu dokumentu, pieteicējs bija informēts par nepieciešamību viņam doties policijas amatpersonām līdzi uz policijas iecirkni konkrēti apstākļu par pārvietošanos ar vilcienu ar konkrētu braukšanai nederīgu dokumentu noskaidrošanai, kas ietver arī pieteicēja paskaidrojumu sniegšanu.

Tāpat apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas secinājumiem, ka lietā nav konstatējama prettiesiska Valsts policijas darbinieku rīcība, policijas iecirknī pārbaudot pieteicēja datus un pieņemot pieteicēja paskaidrojumu saistībā ar ziņām ar iespējamu likumpārkāpumu. Pēc visu saistībā ar apstākļu noskaidrošanu veicamo formalitāšu nokārtošanas un paskaidrojumu pieņemšanas pieteicējam ļauts doties prom no policijas iecirkņa. Pieteicēja aizkavēšana policijas iecirknī bija samērīga.

Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas vērtējumam par to, ka konkrētajos lietas faktiskajos un tiesiskajos apstākļos minētā pieteicēja aizkavēšana nav atzīstama par aizturēšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Vienlaikus apgabaltiesa atzīst par pamatotiem un pilnībā pietiekamiem Administratīvās rajona tiesas secinājumus, ka konkrētajā gadījumā Valsts policijas darbinieki ir pieļāvusi prettiesisku rīcību, aicinot pieteicēju sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā (aizturēto personu nodalījumā). No lietā esošajiem pierādījumiem nav konstatējami tādi objektīvi apstākļi, kas šādu Valsts policijas darbinieku rīcību konkrētajā gadījumā attaisnotu kā atbilstošu tiesību normām, tajā skaitā likuma "Par policiju" 13.panta pirmajai daļai. Proti, kā to pamatoti konstatēja tiesa, pieteicējs tika aizkavēts paskaidrojumu sniegšanai resoriskās pārbaudes ietvaros; no lietā esošajiem pierādījumiem – paskaidrojumiem un liecībām – nav konstatējams, ka pieteicējs joprojām policijas darbinieku klātbūtnē izturējās agresīvi un nepakļāvās policijas darbinieku prasībām, ka būtu pastāvējusi tāda ārkārtēja situācija aizkavēšanas procesā, kas varētu būt par pamatu personu aicināt doties līdzi uz policijas iecirkni dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā.

Administratīvā rajona tiesa, par šo prettiesisko faktisko rīcību nosakot atlīdzinājumu, pamatoti atzina, ka konkrētajā gadījuma Valsts policijas rīcības prettiesiskuma konstatēšana pati par sevi ir taisnīgs gandarījums un tādējādi arī atbilstīgs atlīdzinājums. Līdz ar to pamatoti noraidīts pieteikums daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu naudā.

Pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[12] Attiecībā uz pieteicēja apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Pieteicējs apelācijas sūdzībā norāda, ka tiesa nepamatoti secināja, ka pieteicēju bija pamats aizturēt un nogādāt policijas iecirknī apstākļu noskaidrošanai tāpēc, ka policijai tika nodota informācija, ka ir pamats uzskatīt, ka pieteicējs ir izmantojis viltotu dokumentu un ka pieteicējs var izturēties neadekvāti un agresīvi.

Kā jau to konstatēja pirmās instances tiesa, kuras sprieduma motivācijai apgabaltiesa pilnībā pievienojās, pieteicēja aizkavēšana notika nolūkā objektīvi noskaidrot informāciju par iespējamu likumpārkāpumu. Apgabaltiesa konstatē, ka konduktors konkrēti gan izsaukumā Valsts policijai, gan SIA "LDZ Apsardze" darbiniekiem norādīja, ka pieteicējs ilgstoši pārvietojas ar vilcienu ar viltotu dokumentu. Kā tas izriet no lietā iesniegtajiem pierādījumiem pieteicējs uzrādīja vilciena konduktoram Latvijas Dzelzceļa Pasažieru pārvadājuma pārvaldes akta Nr.001351 kopiju – A4 lapu, uz kuras ir vairākas kopijas: 1) 1999.gada 4.marta Latvijas Dzelzceļa Pasažieru pārvadājuma pārvaldes akta Nr.001351 kopija, kurā norādīta

informācija par gada biļeti A0027914, izdota no 1999.gada 15.februāra līdz 2000.gada 14.februārim, stacijā "/stacija C/" braukšanas posmā "/maršruts B-C/" cena 100,20 Ls. [..] Uzrādītā biļete noņemta pareizības pārbaudei un pievienota pie akta; 2) izraksta daļas kopija no Rīgas apgabaltiesas kolēģijas 2000.gada 11.aprīļa tiesas sprieduma lietā Nr.CA-1121/23, no kura var secināt, ka ar sastādīto aktu līdz biļetes pārbaudes pabeigšanai var braukt kā ar biļeti; 3) Ministru kabineta 2012.gada 28.augusta noteikumu Nr.599 "Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.599) 106. un 111.punkta nosacījumi; 4) personu apliecinoša dokumenta uz pieteicēja vārda kopija (*lietas 1.sējuma 124.lapa*). Šo dokuments Valsts policijai norādīja kā viltotu.

Konkrētajā gadījumā atbilstoši policijas darbību regulējošajiem tiesību aktiem policijai bija pienākums reaģēt un noskaidrot konkrētā notikuma apstākļus. No lietas materiāliem konstatējams, ka pēc visu apstākļu noskaidrošanas, tajā skaitā pieteicēja un konduktora /pers. B/ paskaidrojumu pieņemšanas un izvērtēšanas, policija konstatēja, ka konkrētajā gadījumā pēc būtības strīds ir nevis par dokumentu viltošanu, bet par braukšanu ar elektrovilcienu bez atbilstoša braukšanas dokumenta jeb civiltiesisks strīds, kā to norāda arī pieteicējs apelācijas sūdzībā. Ievērojot minēto, Valsts policija pārbaudes rezultātā ar 2021.gada 20.jūlija lēmumu atteica uzsākt kriminālprocesu (*lietas 1.sējuma 140.–141.lapa*).

[13] Pieteicējs apelācijas sūdzībā atkārtoti iebilst tam, ka faktiski viņš tika aizturēts, nevis aizkavēts.

Pretēji pieteicēja norādītajam, no lietas faktiskajiem apstākļiem nav konstatējams, ka Valsts policija ir veikusi pieteicēja aizturēšanu kā procesuālu darbību saskaņā ar Administratīvās atbildības likumu vai Kriminālprocesa likumu. Apgabaltiesa nekonstatē, ka konkrētajā gadījumā pieteicējs tika faktiski aizturēts, šo aizturēšanu šķietami nodēvējot par aizkavēšanu.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs tika nogādāts Valsts policijas iecirknī.

Apgabaltiesa, novērtējot lietas materiālus, neapšauba to, ka Valsts policijai bija mērķis tās kompetences ietvaros veikt pārbaudi (ko policija faktiski arī veica) par iespējamu noziedzīgu nodarījumu – viltota dokumenta izmantošanu vilcienā kā biļeti, kas it kā apliecina tieši pieteicēja tiesības braukt ar pasažieru vilcienu maršrutā /maršruts B-C/ un kurā ir iekopēta tieši pieteicēja kā /tiesas nosaukums/ tiesneša dienesta apliecība ar fotogrāfiju, kā arī akta pareizību ir apstiprinājis /tiesas nosaukums/ tiesnesis /pers. A/.

Konkrēto dokumentu – akta kopiju – policijas pārstāvjiem iecirknī, laikā kad tika rakstīts arī paskaidrojums, iedeva vilciena konduktors (*/pers. B/ paskaidrojums lietas 1.sējuma 112.-113.lapa*). Arī pieteicējs apelācijas sūdzība norāda, ka akta Nr.001351 kopiju, kuru pieteicējs izmantoja "kā biļeti", viņš pats uzrādīja un iedeva rokās vilciena konduktoram (*apelācijas sūdzības 3. un 4.lapa, lietas 2.sējuma 114.lapa*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesai nav šaubu, ka konkrētajā gadījumā akta Nr.001351 kopijas avots bija pieteicējs, kurš šo dokumentu ar viņa personas datiem iedeva vilciena konduktoram. Savukārt konduktors šo aktu iedeva Valsts policijas pārstāvjiem policijas iecirknī.

Apgabaltiesa, novērtējot pierādījumus lietā, neapšauba to, ka Valsts policijai bija mērķis iegūt pieteicējā paskaidrojumus par minēto aktu, par kuru policijai bija ziņas, ka to konduktoram iesniedza pieteicējs un par ko sākotnēji Valsts policijai tika norādīts kā uz viltotu dokumentu, kas it kā piešķir personai (pieteicējam) labumu – tiesības gadiem braukt vilcienā bez cita derīga braukšanas dokumenta.

Apgabaltiesa par nepamatotu atzīst apelācijas sūdzībā norādīto, ka Valsts policijas darbinieku aicinājums doties uz policijas iecirkni pieteicējam nebija saistošs, kas, kā norāda pieteicējs, ir iemesls, kādēļ viņš policijas darbiniekiem nepretojās.

Pretēji pieteicēja norādītajam, saskaņā ar likuma "Par policiju" tiesisko regulējumu, no laika, kad policijas darbinieki ieradās uz dzelzceļa stacijas perona, kad Valsts policijas darbinieki pārņēma no SIA "LDZ apsardze" darbiniekiem pieteicēju, līdz pat brīdim, kad pieteicējs varēja doties prom no policijas iecirkņa, pieteicējam bija saistoši Valsts policijas amatpersonu norādījumi, tajā skaitā aicinājums doties uz iecirkni.

Turklāt apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzībā norādītais, ka viņš gan Valsts policijas darbiniekam /pers. C/, gan vēlāk iecirknī, zvanot pa tālruni "112", informēja, ka viņam nav laika uzturēties policijas iecirknī, jo pieteicējam ir bērns no skolas jāizņem (*audioieraksts lietas 1.sējuma 176.lapa*), nav atzīstams par pietiekamu pamatu nepakļauties Valsts policijas amatpersonu tiesiskajām prasībām sniegt paskaidrojumus uz vietas policijas iecirknī uzreiz notikuma dienā, bet atstāt pieteicēja izvēlē, kad sniegt paskaidrojumus policijai.

[14] Apgabaltiesa, pievienojoties pārsūdzētā sprieduma motivācijai, nekonstatē, ka pieteicējam aizkavēšanas laikā bija nepieciešams nodrošināt neatliekamo medicīnisko palīdzību. Minētais neizriet arī no pieteicēja veiktajiem zvaniem pa tālruni "112", kur pieteicējs, gan sākotnēji ierodoties policijas iecirknī, gan vēlāk jau kādu brīdi esot iecirknī, nenorādīja, ka viņam netiek sniegta medicīniskā palīdzība (*audioieraksti lietas 1.sējuma 176.lapa*).

[15] Salīdzinot pieteicēja lietas apstākļus ar apstākļiem, kas norādīti Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2020.gada 20.februāra spriedumā lietā "Zelčs pret Latviju", pieteikums Nr.65367/16, apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesa, nosakot atbilstošu nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu par Valsts policijas prettiesisko rīcību, pamatoti izmantoja minēto spriedumu kā salīdzināmu ar izskatāmās lietas apstākļiem.

Minētajā lietā Eiropas Cilvēktiesību tiesa konstatēja, ka iesniedzēja aizturēšana notika ar mērķi sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu un tā ilga mazāk nekā divas stundas (vienu stundu un 38 minūtes); policijas darbinieki ievietoja iesniedzēju policijas automašīnā. Lietā konstatēts, ka iesniedzējs jebkurā brīdī nevarēja izkāpt no policijas auto vai kā citādi iebilst pret policijas lēmumu, tādēļ Eiropas Cilvēktiesību tiesa secināja, ka iesniedzēja brīvība tika ierobežota Eiropas

Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5.panta 1.punkta izpratnē. Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka pārkāpuma konstatēšana par nepamatotu aizturēšanu ir pietiekams atlīdzinājums, tādēļ kompensāciju nepiešķīra.

Kā jau tas konstatēts iepriekš, pieteicējs izskatāmajā gadījumā netika aizturēts, bet gana aizkavēts, lai noskaidrotu konkrētā notikuma faktiskos apstākļus. Savukārt policijas prettiesiskā rīcība pieļauta maksimums piecas minūtes – laika posmā no brīža kad pieteicējs tika aicināts sēsties Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, līdz brīdim, kad pieteicējs tika nogādāts policijas iecirknī (laika posmā no plkst.16.08 līdz plkst.16.17). Kā to pamatoti konstatēja pirmās instances tiesa, lietā nav konstatējamas pieteicējam paliekošas nelabvēlīgas nemantiskas sekas un ka pret pieteicēju izmantoti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi.

Tādējādi apgabaltiesa atzīst, ka Valsts policijas rīcības prettiesiskuma konstatēšana arī pieteicēja gadījumā pati par sevi ir taisnīgs gandarījums un tādējādi arī atbilstīgs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums.

[16] Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa nav lietā konstatējusi, ka ir izdarīts kāds noziedzīgs nodarījums, līdz ar to tiesai arī nebija pamata apsvērt iespēju lietā taisīt blakus lēmumu, uz ko norāda pieteicējs apelācijas sūdzībā. Arī apgabaltiesa nesaskata pamatu blakus lēmuma pieņemšanai, jo nekonstatē iespējama noziedzīga nodarījuma pazīmes no Valsts policijas amatpersonu vai AS "Pasažieru vilciens" konduktora puses.

Tas, ka akta kopija, kuru pieteicējs atbilstoši paša paskaidrojumiem uzrādīja konduktoram biļetes vietā un iedeva konduktoram, iespējams, netika atdota pieteicējam, nenozīmē, ka kāds ir nozadzis pieteicēja biļeti. Lietā pēc būtības nav strīda par to, ka konkrētais dokuments bija 1999.gada 4.martā sastādītā akta Nr.001351 kopija, kas nebija braukšanai derīgs dokuments 2021.gada 25.maijā, un ka cits dokuments, kas apliecinātu pieteicēja tiesības braukt ar vilcienu notikuma laikā, netika uzrādīts ne vilcienā, ne policijas amatpersonām.

[17] Attiecībā uz Valsts policijas pretapelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Valsts policija pretapelācijas sūdzībā norāda, ka tiesa pārsteidzīgi un tikai no pieteicēja skata punkta nepamatoti secināja, ka, aicinot pieteicēju sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, Valsts policija ir pieļāvusi prettiesisku rīcību.

Apgabaltiesa atzīst, ka nav šaubu par to, ka arī Valsts policijas amatpersonām, pildot amata pienākumus, ir jāievēro un jānodrošina darba aizsardzība un ceļu satiksmes noteikumi un drošība. Vienlaikus apgabaltiesa atzīst, ka, vispārīgi norādot uz darba aizsardzības un ceļu satiksmes drošības apsvērumiem, Valsts policija nevar bez tiesiska un objektīvi nepieciešama pamata ierobežot personas brīvību.

Konkrētajā gadījumā no lietā esošajiem pierādījumiem nav konstatējams, ka pieteicējs bija agresīvs un neadekvāts, atrodoties policijas darbinieku klātbūtnē. No /pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija paskaidrojumiem, kā arī liecībām Administratīvās rajona tiesas sēdē izriet, ka pieteicējs sadarbojās ar policiju un nepretojās aicinājumam doties uz policijas iecirkni (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa, kā arī Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdes protokols lietas 1.sējuma 89.-92.lapa*). Arī no Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas perona videoierakstiem redzams, ka pieteicējs sākotnēji bez piespiedu ietekmēšanas devās līdzi Valsts policijas amatpersonām (*lietas 1.sējuma 175.lapa*).

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka Valsts policijas pretapelācijas sūdzībā norādītie vispārīgie argumenti par to, ka, iespējams, pieteicēja uzvedība, aicinot pieteicēju sēsties dienesta automašīnas salonā, varēja vai nevarēja radīt draudus ceļu satiksmē vai personām, nav pierādījumos balstīti.

/pers. C/ un /pers. D/ 2021.gada 30.jūlija paskaidrojumos vienlaikus norādīja, ka pieteicējs tika aicināts sēsties policijas automašīnas pagaidu turēšanas telpā, jo policijas amatpersonām bija informācija par to, ka viņš iepriekš uzvedies agresīvi (*lietas 1.sējuma 106. un 108.lapa, arī /pers. C/ liecība Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 2.februāra tiesas sēdē, protokols lietas 1.sējma 89.-92.lapa*). Savukārt tas, ka starp pieteicēju un apsardzes darbiniekiem sākotnēji bija izcēlies konflikts, nevar būt pamats pieteicēju uzskatīt par agresīvu arī kādu laiku vēlāk policijas darbinieku klātbūtnē, ja to nepierāda lietā esošie pierādījumi. Pretēji pretapelācijas sūdzībā norādītajam, apgabaltiesa no jau norādītajiem apstākļiem nekonstatē pamatu uzskatam, ka visticamāk pieteicējs pa ceļam uz policijas iecirkni varētu atkārtot savu agresīvo uzvedību, kas būtu bijusi vērsta pret policijas amatpersonām. Tāpat lietā nav sniegta informācijas par to, ka pieteicējs, atrodoties policijas dienesta automašīnas pagaidu turēšanas telpā, uzvedās agresīvi.

Ievērojot minēto, Valsts policijas pretapelācijas sūdzībā norādītie vispārīgie argumenti un pieņēmumi par to, kas varēja notikt, ja pieteicējs tiktu aicināts sēsties policijas dienesta automašīnas salonā, nav pierādījumos balstīti un neattaisnot pieteicēja cilvēktiesību pārkāpumu.

[18] No tiesībām uz taisnīgu tiesu izriet pienākums tiesai spriedumā procesa dalībniekiem objektīvi saprotamā veidā atspoguļot tos apsvērumus, kas ir sprieduma pamatā, lai procesa dalībnieki varētu saprast, kā tiesa nonākusi tieši pie tāda un ne citāda lietas izspriešanas rezultāta. Vienlaikus, kā vairākkārt atzīts gan Senāta, gan Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē, tiesas pienākums argumentēt spriedumu nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet pienākums spriedumā atbildēt (izanalizēt un novērtēt) attiecināms tikai uz tiem argumentiem, kurus tiesa uzskata par lietas izšķiršanai nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*sal. Senāta 2005.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-378/2005 12.punkts, 2007.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA–299/2007 9.punkts*).

Apgabaltiesas atzīst, ka konkrētajā lietā ir izvērtēti visi no tiesību viedokļa būtiskie procesa dalībnieku argumenti, tādēļ apgabaltiesa nesniegs detalizētas atbildes uz visiem pieteicēja iebildumiem un argumentiem.

[19] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicējs par pieteikuma iesniegšanu tiesā samaksāja valsts nodevu 30 *euro* un par apelācijas sūdzības iesniegšanu samaksāja 60 *euro* (*lietas 1.sējuma lapa un 2.sējuma 129.lapa*).

Tā kā pieteicēja apelācijas sūdzība ir noraidīta, bet pieteikums ir apmierināms daļēji, apgabaltiesa atzīst, ka no atbildētājas Latvijas Republikas par labu pieteicējam ir piespriežama viņa samaksātā valsts nodeva tikai par pieteikuma iesniegšanu tiesā – 30 *euro*.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu piespriestā valsts nodeva pieteicējam atlīdzināma no Valsts policijas budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

/pers. A/ pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt par prettiesisku Valsts policijas amatpersonu faktisko rīcību, 2021.gada 25.maijā /pers. A/ aizkavēšanas laikā aicinot viņu sēsties un nogādājot viņu policijas iecirknī Valsts policijas automašīnas pagaidu turēšanas telpā.

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu pārējā daļā.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/) viņa samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

K.Krastiņa

Tiesnese referente

A.Dreimanis

Tiesneši

U.Mihailova